

Психологія колективу

Основне визначення

Колектив - це стійка в часі організаційна група взаємодіючих людей зі специфічними органами управління, об'єднаних цілями спільної діяльності.

Стосунки в колективі:

- формальні (ділові);
- неформальні.

Стосунки в колективі

Формальні відносини в колективі – назву соціальних відносин, коли люди чекають особистісних відносин. Відносини, коли люди вимикають своє “особисте” і починають керуватися тільки правилами і умовностями.

Неформальні відносини у колективі - відносини, що формуються на основі особистих уподобань; способи дій, відмінні від формально визнаних методів або процедур. Неформальні стосунки - ті, де присутній особистий момент.

Стосунки в колективі

Також виділяють

Особистісні відносини – відносини завжди неформальні. Вони неформальні не в тому сенсі, що це відносини поза умовностей і без правил, а в тому, що крім правил і умовностей, в особистісних відносинах завжди є момент особистого: особистих поглядів, особистого ставлення, особистих емоцій.

Феномени групової життєдіяльності

Існують 6 основних групових феноменів:

- Феномен соціальної фасилітації (присутність інших збуджує);
- Феномен соціальних лінощів (присутність інших розслаблює);
- Феномен деіндивідуалізації (розчинення особистості в натовпі);
- Феномен групової поляризації (впадання в крайнощі);
- Феномен групомислення (“голів багато – думка одна”);
- Феномен меншості (індивіди самі можуть впливати на свої групи).

Феномени групової життєдіяльності

Детальний розгляд основних групових феноменів:

Феномен соціальної фасилітації (присутність інших збуджує) - присутність інших сприятливо впливає на розв'язання простих і знайомих завдань і заважає розв'язанню складних, нових завдань.

Феномени групової життєдіяльності

Детальний розгляд основних групових феноменів:

Феномен соціальних лінощів (присутність інших розслаблює) - люди схильні докладати менше зусиль в тому випадку, коли вони анонімно об'єднують свої зусилля заради загальної мети, ніж у випадку індивідуальної відповідальності, коли видно внесок кожного окремо у спільну справу.

Феномени групової життєдіяльності

Детальний розгляд основних групових феноменів:

Феномен деіндивідуалізації (розчинення особистості в натовпі) - це втрата самосвідомості і страху оцінювання; виникає у ситуаціях, які гарантують анонімність і не концентрують уваги на окремій людині.

Феномени групової життєдіяльності

Детальний розгляд основних групових феноменів:

Феномен групової поляризації (впадання в крайнощі) - це схильність груп приймати рішення екстремальніші, ніж ті, до яких були спершу схильні їх члени. Обговорення проблеми в цій групі часто посилює первинні установки її членів. Якщо є односторонність – ми швидше ризикуємо або утримуємось.

Феномени групової життєдіяльності

Детальний розгляд основних групових феноменів:

Феномен групомислення (“голів багато – думка одна”) – це спосіб мислення, при якому збереження єдності і солідарності групи вважається важливішим, ніж реалістичний погляд на речі.

Феномени групової життєдіяльності

Детальний розгляд основних групових феноменів:

Феномен меншості (індивіди самі можуть впливати на свої групи) – меншість групи найбільш впливова за умов послідовності у своїх поглядах, впевненості у своїй правоті і здатності залучати прихильників з більшості.

Концепція розвитку колективу

Нагадування:

Колектив - це стійка в часі організаційна група взаємодіючих людей зі специфічними органами управління, об'єднаних цілями спільної суспільно-корисної діяльності та складною динамікою формальних (ділових) і неформальних взаємин між членами групи.

Найбільш розгорнута концепція розвитку колективу належить А. В. Петровському. Він розглядає колектив як групу, що складається з трьох шарів. В першому шарі реалізуються перш за все безпосередні контакти між людьми, засновані на емоційній прийнятності або неприйнятності. В другому шарі ці відносини опосередковуються характером спільної діяльності. В третьому шарі, названім ядром групи, розвиваються відносини, засновані на прийнятті всіма членами групи одних цілей групової діяльності.

Концепція розвитку колективу

- 1 шар говорить про те, що центральну ланку групової структури утворює сама предметна діяльність групи, причому це обов'язково соціально-позитивна діяльність;
- 2 шар групової структури являє собою фіксацію ставлення кожного члена групи до групової діяльності, її цілям і завданням. Цей шар описується як збіг цінностей, що стосуються спільної діяльності, і розвиток певної мотивації членів групи, емоційній ідентифікації з групою;
- 3 шар фіксує власне міжособистісні відносини, опосередковані діяльністю;

Концепція розвитку колективу

Існує і 4 шар в психології:

4 шар фіксує поверхневі зв'язки між членами групи. Це та частина міжособистісних відносин, яка побудована на безпосередніх емоційних контактах.

Стадії розвитку колективу

Існує 5 стадій розвитку:

1. Притирання - на цій стадії люди ще придивляються один до одного, вирішують, чи по дорозі їм з іншими, прагнуть показати своє "Я". Взаємодія відбувається у звичних формах при відсутності колективної творчості. Вирішальну роль у згуртуванні групи на даній стадії відіграє керівник.

Стадії розвитку колективу

Існує 5 стадій розвитку:

2. Конфліктна стадія розвитку колективу характеризується тим, що в його рамках відкрито утворюються угруповання, виражаються розбіжності, виходять назовні сильні і слабкі сторони окремих людей, набувають значення особисті взаємини. Починається силова боротьба за лідерство і пошуки компромісів між ворогуючими сторонами. На цій стадії можливе виникнення протидії між керівником і окремими підлеглими.

Стадії розвитку колективу

Існує 5 стадій розвитку:

3. Стадія експериментування - тут потенціал колективу зростає, але він часто працює ривками, тому виникає бажання та інтерес працювати краще, іншими методами і засобами.

Стадії розвитку колективу

Існує 5 стадій розвитку:

4. На четвертій стадії в колективі з'являється досвід успішного вирішення проблем, до яких підходять, з одного боку, реалістично, а з іншого - творчо. В залежності від ситуації функції лідера в такому колективі переходять від одного його члена до іншого, і кожен з них пишається своєю належністю до групи.

Стадії розвитку колективу

Існує 5 стадій розвитку:

5. На останній, п'ятій стадії всередині колективу формуються міцні зв'язки, людей приймають і оцінюють по достоїнству, а особисті розбіжності між ними швидко усуваються. Відносини складаються в основному неформально, що дозволяє демонструвати високі результати роботи і стандарти поведінки.

ВИСНОВКИ

Отже, знання про групові процеси та їх закономірностей, керівник зможе прогнозувати розвиток групи і управляти цими груповими процесами.

Для колективу, який пройшов всі стадії розвитку, характерна наявність позитивного психологічного клімату, доброзичливого фону взаємин, емоційного співпереживання, співчуття один до одного.